

Firma Konserwatorska Piotr Białko

działa na polskim rynku konserwatorskim od 1993 roku. Podejmujemy realizacje w zakresie konserwacji i restauracji malowideł ściennych, obrazów sztalugowych, rzeźby drewnianej polichromowanej, drewnianego wyposażenia wnętrz, rzeźby kamiennej i detali architektonicznych, metalu. Przeprowadzamy badania i przygotowujemy programy konserwacji obiektów zabytkowych. Prowadzimy prace konserwatorskie i restauratorskie oraz remonty konserwatorskie wnętrz i elewacji zabytkowych budowli.

Ważniejsze realizacje firmy:

Ratusz w Gdańsku - elewacje korpusu - ściany ceglane, kamieniarka, renesansowe polichromie;

Kościół parafialny w Imbramowicach - barokowy wystrój wnętrza (malowidła ścienne, ołtarze, chór, ambona, portale);

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu - malarski wystrój wnętrza kościoła, chór i marmurowe ołtarze; zespół romańskich detali architektonicznych;

Dwór Artusa w Gdańsku - manierystyczna fasada z kamiennym, polichromowanym i złoconym wystrojem;

Pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie - figury z brązu, kamienny cokół;

Kościół i klasztor Pijarów w Krakowie - barokowy wystrój wnętrza kościoła (malowidła ścienne, ołtarze, chór, ambona), elewacje klasztoru z dekoracją z cementu romańskiego;

Ratusz w Poznaniu - elewacje z dekoracją malarską, rzeźbiarską i sgraffitową;

Stara Bożnica w Krakowie - wątki ceglane i kamieniarka na elewacjach;

Kościół św. Andrzeja i klasztor Klarysek w Krakowie - trzy barokowe ołtarze boczne; ambona, chór muzyczny, wystrój chóru zakonnego z balustradami, wystrój kaplicy zakonnej;

Budynek Rady Miasta Gdańska - polichromie, sztukaterie i kamieniarka we wnętrzach;

Klasztor Karmelitanek Bosych w Krakowie - kamieniarka dziedzińca i malowane stacje drogi krzyżowej; barokowe ołtarze, chór i ambona w kościele, wystrój zakrystii;

Barbakan w Krakowie - prace badawcze, wzmocnienia konstrukcyjne, konserwacja ceglanych murów;

Uniwersytet Wrocławski - sztukaterie i dekoracja malarska w hollu i klatce schodowej Wydziału Filologicznego;

Stary Ratusz w Olsztynie - gotyckie elewacje ceglane południowego skrzydła;

Pałac Górków w Krakowie - malowidła ścienne, transfery, polichromowany strop belkowy i elementy kamienne we wnętrzach;

Katedra św. Jana we Wrocławiu - gotyckie wątki ceglane i kamieniarka na elewacjach zakrystii;

Kościół św. Krzyża w Krakowie - ceglane i kamienne wątki oraz detale architektoniczne na elewacjach gotyckiego kościoła i plebanii;

Kościół św. Barbary w Krakowie - barokowe malowidła i sztukaterie na sklepieniu kościoła;

Zamek w Malborku - dekoracje malarskie, tynki, wątki ceglane, kamieniarka, stolarka i posadzki we wnętrzach dawnej Infirmierii;

Zamek Kazimierzowski w Przemyślu - elewacje skrzydła północno - wschodniego, baszty i mury obronne;

Kościół Mariacki w Krakowie - marmurowe posadzki, płyty epitafijne, balustrada przy ołtarzu głównym, wnętrza krypt pod kościołem;

Katedra w Świdnicy - barokowe malowidła na sklepieniu i ścianach nad emporą chórową;

Firma Konserwatorska Piotr Białko
Zabytki Malarstwa, Rzeźby, Architektury Sp. z o.o.
Siedziba: 30-608 Kraków, ul. Ratajska 14
Pracownia: 31-139 Kraków, ul. Łobzowska 29/3
Sekretariat: tel. +48 122927598, fax. +48 122927597
tel. kom. +48 501475901, E-mail: biuro@fkpb.pl
www.fkpb.pl

Dwór Artusa w Gdańsku

Konserwacja elewacji

Dwór Artusa w Gdańsku – reprezentacyjna, średniowieczna siedziba bractw kupieckich, była od początku istotnym elementem dla prestiżu miasta.

Jej gotycka fasada została w XVI wieku przebudowana przez Włochów, którzy dodali arkadową attykę, a ceglana elewację pokryli wapienną zacierką barwioną na szaro. Najistotniejsze jednak było przekształcenie fasady, w 1617 roku, przez Abrahama van den Blocke, w duchu niderlandzkiego manieryzmu. Zastosował on boniowany tynk, rozbudował attykę i wprowadził polichromowaną i złoconą, kamienną dekorację rzeźbiarską o bogatym programie ikonograficznym. W XIX wieku zmienił się charakter elewacji. Zrezygnowano z polichromii na rzecz szarej jednobarwności z dużą ilością złocień. Postępująca przez lata degradacja substancji budowlanej utrwaliła ten monochromatyczny charakter. Dopiero prowadzone w latach 1996–98 przez Firmę Konserwatorską Piotr Białko prace stały się okazją do przywrócenia dawnego wyglądu. Dogłębna analiza, przeprowadzona przez interdyscyplinarny zespół badawczy, pozwoliła określić wygląd fasady w poszczególnych okresach historycznych i, w rezultacie, podjąć dość radykalną decyzję co do ostatecznego kierunku restauracji. Zdecydowano przywrócić manierystyczny wygląd z czasów największej świetności budynku. Co prawda badania konserwatorskie elewacji nie odpowiadały jednoznacznie na wszystkie pytania dotyczące kolorystyki. Jednak dogłębna analiza zasad, jakimi kierował się twórca fasady, pozwoliła przypisać detalom nieudokumentowanym badaniami konserwatorskimi odpowiednią kolorystykę.

Stosowano trzy metody dochodzenia do ustalenia pierwotnej kolorystyki. Jako pierwszą przyjęto zasadę powtarzalności koloru na identycznych elementach. Oczywiście, brano pod uwagę możliwość ewentualnego kontrastowania i przemienności detali. Drugą metodę stosowano, gdy na żadnym powtarzającym się detalu nie znaleziono śladów warstwy malarskiej. Wtedy poszukiwano się ogólną zasadą wystroju ściany, wynikającą z innych zachowanych fragmentów. Trzecia metoda dotyczyła miejsc, na których nie znaleziono potwierdzenia kolorystyki. A były to istotne elementy – tynk boniowany i figury czterech bohaterów. Opierano się w tej sytuacji na materiałach ikonograficznych. Wielokrotnie dyskutowano nad proponowanymi rozwiązaniami, zwłaszcza tymi, które nie miały potwierdzenia

w badaniach. Wynikiem tego były ciągle korekty wstępnych projektów. Jedyną dyskusją nad kolorem tynku boniowanego trzeba było zamknąć z prozaicznego powodu zakończenia prac. Konserwacja fasady Dworu Artusa w Gdańsku była pierwszą w Polsce realizacją, przywracającą kamiennej, manierystycznej elewacji dekorację malarską. Ponadto przełamwała dotychczasowy stereotyp myślenia o ekspozycji dużych powierzchni kamiennych. Trzeba mieć też świadomość, że wykryte w badaniach pozostałości farb dawały jedynie ogólną informację o kolorze. Natomiast temperatura i walor są już elementami aranżacji konserwatorskiej.

Opracował: Piotr Białko

¹ Skróc artykułu „Dwór Artusa – rekonstrukcja XVII-wiecznej dekoracji malarskiej elewacji”, Piotr Białko, zamieszczonego w „Renowacje” No 6, 1999.

Dwór Artusa w Gdańsku. Elewacja – stan po zakończeniu prac konserwatorskich, 1998 r.

Ratusz Głównego Miasta Gdańska

Konserwacja elewacji

Wygląd Ratusza Głównego Miasta Gdańska, usytuowanego u zbiegu Długiego Targu i ulicy Długiej, od XIV w. do współczesności ulegał znacznym przeobrażeniom. Główna bryła Ratusza ukształtowana została w dobie Renesansu.

FIRMA KONSERWATORSKA
PIOTR BIAŁKO
ZABYTKI MALARSTWA
RZEZBY ARCHITEKTURY

Firma Konserwatorska
Piotr Białko Sp. z o.o.
ul. Ratajska 14
30-608 Kraków
tel.: (12) 292 75 98
www.fkpb.pl

Dwór Artusa w Gdańsku. Scypion – stan przed i po zakończeniu prac konserwatorskich.

Portal, popiersie królewicza Władysława.
Stan po zakończeniu prac konserwatorskich.

Obecnie ceglane elewacje o różnych wątkach, dopełnione są gotycką, renesansową i barokową kamieniarką, wraz z późniejszymi uzupełnieniami. Podstawowym problemem prowadzonych w latach 1995–1997 przez Firmę Konserwatorską Piotr Białko prac były warstwy barwne, którymi pokrywano powierzchnię elewacji już od średniowiecza. Tak więc mocno zdegradowany mur ceglany stanowił podłoże (niejako podobrazie) dla wielu warstw dekoracji malarskich. Zachowały się one w formach szczątkowych do naszych czasów, przemieszane z patyną i zanieczyszczeniami oraz przerywane licznymi przemurzeniami. Badania i inwentaryzacje konserwatorskie, prowadzone przed rozpoczęciem i w trakcie prac, doprowadziły do wyodrębnienia pięciu warstw, stanowiących zarówno całościowe wymalowania, jak i dekoracje ornamentalne. Jako nadrzędny cel konserwacji przyjęto zachowanie czytelności przemian, jakim ulegał w przeszłości Ratusz, w połączeniu z integralnością bryły architektonicznej. Uzyskany efekt końcowy jest oczywiście aranżacją konserwatorską. Starano się, by szczegóły (zwłaszcza wielość zróżnicowanych wątków ceglanych) nie zaburzały odbioru estetycznego całości obiektu. Temu celowi podporządkowano stopień doczyszczenia powierzchni i sposób uzupełnień poszczególnych elementów. Momentem kluczowym prowadzonych prac była decyzja o zakresie rekonstrukcji i aranżacji estetycznej zachowanych warstw polichromii.

Przygotowano trzy warianty rekonstrukcji w formie projektów, opartych na inwentaryzacji.

Wariant 1 – zachowawczy, był propozycją ograniczającą się do odczyszczenia i zabezpieczenia pozostałości polichromii bez jakichkolwiek uzupełnień. Został on odrzucony, gdyż wykonane badania pozwalały na odczytanie form i układu dekoracji malarskiej, a pozostawiona bez ingerencji byłaby zupełnie nieczytelna.

Wariant 2 – minimalna ingerencja estetyczna, polegająca na uzupełnieniu i uczyleniu najlepiej zachowanych elementów oryginalnych. Jednak przypadkowość występowania fragmentów dekoracji, będących dawniej częściami zrytmizowanej kompozycji, byłaby zaprzeczeniem koncepcji jej autorów, a także spowodowałaby niekorzystny efekt estetyczny rozbitcia bryły.

Wariant 3 – polegający na uzupełnieniu wybranych, głównych elementów kompozycji malarskiej w obrębie całej bryły. Zaproponowano wyeksponowanie dobrze zachowanych i możliwych do odczytania elementów dwóch faz dekoracji, które najprawdopodobniej w pewnym okresie współistniały ze sobą. Ze względu na to, iż wariant ten organizował całą bryłę i ukazywał najwartościowsze elementy dekoracji malarskiej, został ostatecznie zaakceptowany przez Komisję Konserwatorską do realizacji. Trzeba tu zaznaczyć, że wszystkie te dekoracje zostały odtworzone sylwetowo w zgaszonym białym kolorze, gdyż modelunek w części elementów nie istniał, a w innych nie zachował się. Rekonstrukcje i uzupełnienia wykonano kropką.

Opracował: Piotr Białko

¹ Skrót artykułu „Ratusz Gdański – Elewacje Ratusza Głównego Miasta Gdańska, problemy konserwacji dekoracji malarskiej na wątku ceglany” ,Piotr Białko, Aleksandra Wójcicka, Justyna Dziaciątkowska przy współpracy Ryszarda Rolewicza, zamieszczonego w Biuletynie Informacyjnym Konserwatorów Dzieł Sztuki, Vol. 8 No 1 (28) 1997.